

Asia: VN/14593/2020

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

1. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi

- Millaisia vaikutuksia esitetyillä muutoksilla ennakoitte olevan toimintanne?
- Onko esityksessä tunnistettu teidän toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset?

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esityksen tarkoituksena on tehdä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön muutokset, joita uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää.

SAK pitää esityksen tavoitteita tärkeinä. Kuten esityksessä mainitaan, TE-hallinnon nykyinen asiakastietojärjestelmä (URA-järjestelmä) on auttamatta käyttökänsä päässä.

Aikataulullisesti uudistus tulisi toteuttaa siten, että se huomioi hallituksen tavoitteen Pohjoismaisen työvoimapalvelujen mallin käyttöönotosta 2.5.2022. Monien sidosryhmien (mm. työttömyyskassat) näkökulmasta on ehdottoman hyödyllistä, että Pohjoismaisen mallin tuomat muutokset voidaan sopeuttaa suoraan uusiin tietojärjestelmiin.

TE-palvelujen monipuolisempi digitalisointi on kannatettava kehityssuunta. Uusien tietojärjestelmäpalvelujen lanseerauksessa tulee fokus pitää myös TE-hallinnon palvelujen asiakkaisissa, joiden lähtökohdat palvelujen käyttöön ovat moninaiset.

On huolehdittava siitä, että heikommilla digitaidoilla varustetut TE-palvelujen asiakkaat saavat samat palvelut yhdenvertaisesti. Yhdenvertainen pääsy digilaitteiden äärelle ja tuki niiden käyttöön on varmistettava jokaisen asiakkaan kohdalla.

Työllisyysvaikutusten osalta säädösesityksen keskeisimmät muutokset liittyvät uuden palvelualustan (Työmarkkinatori) käyttöönottoon sekä palvelualustan uuteen kohtaantotoiminnallisuuteen. Arvioitu työllisyysvaikutus (200–1200 henkilötyövuotta) on melko epävarma, mutta kumuloiduessaan vuosien mittaan pienikin työllisyyden kehittyminen on positiivista – varsinkin kun nykyinen 1990-luvulla kehitelty järjestelmä on joka tapauksessa uusittava.

ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämisen ja hallintopalveluista vastaava KEHA-keskus kehittäisi ja ylläpitäisi uutta palvelualustaa. KEHA-keskus määrittäisi alustan käyttöehdot, valvoisi niiden noudattamista ja voisi puuttua alustan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiseen käyttöön. Lisäksi esityksessä säädetään palvelualustalla laadittavista työnhakuprofiileista, niiden sisältämistä tiedoista ja käyttötarkoituksista sekä profiilien julkaisemisesta. KEHA-keskus olisi myös näistä työnhakuprofiilien tiedoista syntyvän tietovarannon rekisterinpitäjä. Näiden osalta SAK:lla ei ole huomautettavaa.

2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

2.1

1 luku Yleiset säännökset

Ei huomioitavaa.

2.2

2 luku Työnhakija

Ei huomioitavaa.

2.3

3 luku Työnvälitys

Ei huomioitavaa.

2.4.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

Ei huomioitavaa.

2.5.

13 luku Asiakastietojen käsittely

Pykälä 3 olisi uusi (työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut). Siinä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä kehittää ja ylläpitää työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvia asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa. Siinä säädettäisiin myös tiedonhallintalain 16 §:ssä

tietojärjestelmästä vastuussa olevalle viranomaiselle säädetyn tehtävän kuulumisesta KEHA-keskukselle.

SAK:lla ei ole huomioitavaa KEHA-keskuksen rooliin, mutta muistuttaa TE-hallinnon asiakkaiden näkökulmasta olevan oleellista, että keskuksen rooli heidän tietojensa hallinnoijana ja rekisterinpitäjänä on selvä.

2.6

13 a luku Palvelualusta

ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluista vastaava KEHA-keskus kehittäisi ja ylläpitäisi uutta palvelualustaa. KEHA-keskus määrittäisi alustan käyttöehdot, valvoisi niiden noudattamista ja voisi puuttua alustan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiseen käyttöön.

Palvelualustalle tehtävä työnhakuprofiili koostuisi niistä osaamiseen, työtoiveisiin ja työ- ja koulutuskokemukseen liittyvistä tiedoista, joita henkilö itse haluaa työnhakuprofiililleen täyttää. Muuhun osaamiseen voisi sisältyä esimerkiksi tietoja kielitaidosta sekä hankituista luvista tai pätevyyksistä. Työtoiveet voisivat sisältää tietoja alueista, joilta henkilö hakee töitä, ajankohdan, josta alkaen on käytettävissä, ja tiedon työmahdollisuuden koko- tai osa-aikaisuudesta tai vakituisuudesta tai määräaikaisuudesta. Lisäksi henkilö voisi halutessaan sisällyttää profiiliinsa vapaamuotoisen esittelyn itsestään sekä linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin.

Työnhakijalla on mahdollisuus milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja tai poistaa laatimansa työnhakuprofiili kokonaan. Pelkkä profiilin luominen ei tee sitä näkyväksi, vaan profiili on myös erikseen julkaistava. Ilman profiilin julkaisemista henkilö voisi hyödyntää alustan kohtaantotoiminnallisuutta ja nähdä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia ja viranomaisten palveluja hänen profiilinsa perusteella hänelle sopivimmassa järjestyksessä.

Käyttäjän näkökulmasta palvelualustan helppokäyttöisyys ja monipuolisuus ovat avainasemassa. Mitä enemmän erilaisia työnhakua helpottavia ominaisuuksia (ml. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisia toimintoja) alustalle voidaan tuoda, sitä helpompaa digipohjaisen työhaun kokonaisuuden jäsentäminen työnhakijalle on. Ihannetilanteessa työnhakuun liittyvää palvelualustaa voisi laajentaa siten, että työnhakija pääsisi myös hänelle relevantin koulutustarjonnan äärelle.

Työhaun yhdenvertaisuuden osalta on erittäin tervetullutta, että alustan kohtaantotoiminnalliset elementit toimivat työnhakijan osalta anonyymisti. Työvoimaa etsivä työnantaja ei siis näe alustan tälle suositteleman työnhakijan nimeä, sukupuolta tai ikää.

2.7

14 luku Muutoksenhaku

Ei huomioitavaa.

3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

3.1. Huomionne koskien työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:ään ehdotettavia muutoksia? (2. lakiehdotus)

Pykälissä käsitellään kuntakokeilussa mukana olevien kuntien roolia asiakastietojen käsittelijänä ja rekisterinpitäjänä yhdessä KEHA-keskuksen kanssa.

Oleellista on, että kaikkien osapuolten rooli on selkeästi määritelty ja myös työnhakijan näkökulmasta selkeä. Työnhakijalla pitää aina olla oikeus tietää, kuka hänen tietojaan hallinnoi, säilyttää ja käyttää sekä tarvittaessa poistaa rekisteristä.

4. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

4.1 Huomionne koskien työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia? (3. lakiehdotus)

Kohdassa käsitellään työtöntä koskevia tietoja ja niiden käyttötarkoitusta työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) yhteydessä sekä ehdotetaan säädettäväksi yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja monialaista yhteispalvelua toteuttavien työ- ja elinkeinotoimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen kesken.

Myös TYP-palveluissa olevien työnhakijoiden osalta on oleellista huolehtia siitä, että työnhakijalla on oikeus tietää kuka hänen tietojaan hallinnoi, säilyttää ja käyttää sekä tarvittaessa poistaa rekisteristä.

5. Muut huomiot

5.1 Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksestä?

Hyvällä digitaalisella alustalla edistettäisiin Pohjoismaista työvoimapalvelumallia ja kyettäisiin selkeyttämään esim. työttömyysturvaan liittyviä vaatimuksia työnhakijalle. Pohjoismaista mallia tukisivat esimerkiksi seuraavat digitaaliseen palvelualustaan liitettävät ominaisuudet:

- Työmarkkinatorin kautta työtä hakiessa tulisi olla mahdollista liittää haku vaivattomasti osaksi kyseisen tarkastelujakson työhakuveloitetta.
- Työttömyysturvaan liittyvien portaittaisten seuraamusten kertymää tulisi olla mahdollista seurata.
- Samalta alustalta tulisi olla mahdollisuus edistää työttömyysturvaprosessia työttömyyskassan suuntaan.
- Tulevat työnhaun palveluprosessiin liittyvät tapaamisten tulisi olla merkattuna palvelualustaan. Tapaamisen lähestyessä työnhakijalle lähtisi automaattinen muistutusviesti.

Aaltonen Erja
SAK ry - Työ ja turva -osasto/Mikko Laakkonen